СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XI. — Олифантъ, Па. Четверъ 23-го Цвѣтня 1903. — Число 17.

По причинѣ святъ Воскресенія Христового выдаємо се число „Свободы“ лишень на 4 сторонѣ.

Вôдозва

до сыновъ и доньокъ святои Руси-Украины!

Зъ нами Богъ!

Хиба слѣпый не бачить, що народъ нашъ вѣками неволеный, встає, кайданы темноты ломить, горне ся до свѣтла и поступу, щобы заняти достойне мѣсце межи народами культурными.

Одна однѣсенька частина нашого народа, Лемки, привалені темными силами, не можуть двигнутись, бо на тй окраины сонце правды и просвѣты ще не заглянуло.

Мы, рôдні сыны Руси-Украины, вѣдай Провидѣнемъ тутъ кинені на те, щобъ занести свѣтло науки пôдъ обдерту стрѣху лемкôвску, засѣяти зерно лѣпшои долѣ, щобъ соннихъ пробудити и повести дорогою, товариствомъ „Просьвіта“ вытыченою.

Уважаємо не менше святымъ своимъ обовязкомъ: зôбрати въ одну цѣлôсть органѣчну заточникôвъ, розсѣяныхъ тысячами по цѣлôй захôднôй Галичинѣ, та й заняти ся ихъ молодымъ поколѣнемъ, на неминуче вынародовлене засудженымъ.

Початокъ вже зробленый. Завдяки щирôй помочи центрального Выдѣлу „Просьвіт-ы“, мы заложили въ протягу 6 недѣль въ Новôмъ-Санчи »філію Просьвіт-ы«, а при нѣй „Украиньско-руску Бурсу“ для убогои молодѣжи шкôльнои. Крôмъ того основали-сьмо „Читальню Просьвіт-ы“, призначену переважно для занятыхъ въ тутешныхъ варстатахъ зелѣзничихъ слюсарôвъ, ковалѣвъ, бляхарôвъ и т. и., котрыхъ тутъ есть надъ 200 душъ.

Родимцѣ! Мы ваші давні, добрі знакомі. О нашôй дотеперѣшнôй дѣяльности на Лемкôвщинѣ говорять всяко на Руси; каждый на свôй ладъ дає намъ свою раду-пораду; а дехто, необзнакомленый зъ мѣсцевыми вôдносинами, робить намъ и докоры. Мы за те не гнѣваємо ся, а навѣтъ не скривимось, якъ буде болѣти. Зъ другои однакъ стороны, братя и сестры, мусите признати (бо се признають намъ и вороги), що мы були рухливі, а навѣть — въ справахъ народныхъ — влѣзливі, та й що въ давнôй „Рускôй Бурсѣ въ Новôмъ-Санчи“ (котра теперь стала москвофільскою) доказалисьмо незвычайныхъ дѣлъ при помочи Божôй и добрыхъ людей.

Достойный голова товариства „Просьвіт-ы“ вп. Юліянъ Романчукъ, членъ Головного выдѣлу, емер. капітанъ Гр. Грозикъ и ревный дѣятель на нивѣ просвѣтнôй парохъ о. Йосифъ Фолисъ, прибувши на загальні зборы нашои філія и Читальнѣ дня 24 н. ст. серпня с. р., розглянулись особисто въ ситуаціи та й розôбрали критычно пытанє: чи и сколько розпочата нами робота принесе хосенъ для Руси-Украины. Узыскавши зъ такои стороны повну апробату нашихъ плянôвъ, мы приступаємо смѣло до ихъ выконаня, а всякі перепоны усувати будемо рѣшучо и безвзглядно.

Ново-основані, філія и Читальня Просьвіт-ы розвивати-муть ся власными силами. Розходить ся ино о пôдпомогу для нашои „украиньско-рускои Бурсы“, въ котрôй вже теперь мѣстять ся 19 школярôвъ, переважно убогихъ. Число се, якъ на початокъ поважне, повинно невдовзѣ подвоити ся.

Родимцѣ! Вы намъ мусите поспѣшити зъ помочію, щобы-сьмо змогли сей нарыбокъ, будучихъ борцѣвъ за правду и волю, прокормити та приодѣти.

Хто вѣрить въ животворну силу и въ красшу будучнôсть нашого народу, той не забуде на крѣпость нами здвигнену, найдальше на западъ высунену а безпосередну сусѣдку Руси угорскои!...

Всякі хотьбы найдрôбнѣйші датки для „Украиньско-рускои Бурсы філіѣ Просьвіти въ Новôмъ Санчи“ просимо пересылати на руки Петра Лѣпиньского, радника Суду краєвого въ Новôмъ-Санчи, або о. Н. Струтиньского, (Rev. N. Strutynsky, Box 375 Olyphant, Pa.)

Вôдъ Выдѣлу філіи Просвѣты — въ Новôмъ Санчи дня 10 вересня 1902.

Петро Лѣпиньскій, голова. — Василь Яворскій, заступникъ головы. — Д-ръ Омелянъ Левицкій, секретарь. — Михайло Секунда, скарбникъ и господарь бурсы. — Михайло Кубієвичь, контрольоръ. — Анна Вѣтошиньска. — Петро Вѣтошиньскій. — Василь Михасевичь. — Стефанъ Филиповичь. — Михайло Голова.

ОТКРЫТЕ ПИСЬМО

КЪ ВЫСОКОПРЕПОДОБНОМУ И ВЕЛИКОМОЖНОМУ ПАНУ И ВИЗИТАТОРУ АМЕРИКАНСКИХЪ ГРЕКО-КАТОЛИКОВЪ.

Не только изъ Америки, але вже и изъ Угорщины увѣдомляютъ мене, что Вы Великоможный и Высокопреподобный Отче Виситаторе за мене розширяете всякія безхарактерныи вѣсти.

А понеже я во матеріалныхъ дѣлахъ дуже слабый и худобный а еще и „ohne Titel“ и потому все мое богатство стоитъ въ моимъ твердомъ характеру и въ моей чести, и прото на сіе больше и лѣпше уважаю якъ на свѣтлость моихъ очей.

Я вже разъ въ „register“-ованомъ писмѣ изъ глубочайшимъ смиреніемъ писавъ къ Вамъ и просивъ изъ найболшимъ почтеніемъ чтобы Вашое Великоможіе и Высокопреподобіе благоизволили всѣ клеветы и плетьки или одозвати или выявити, что Вы таке и ко тому чтось подобне нѣкда „шуга“ не говорили.

Но але чтожъ, Вы Великоможный и Высокопреподобный пане Отче, на колько куражный и смѣлый жаднаго основу не мающихъ плетьковъ и выдумковъ имѣли былисте розширяти на только, хоть лемъ до днешняго дне нѣтъ не маете куражу и смѣлости одозвати.

А понеже не лемъ Ваша родина, котору Вы въ безчисленной массѣ импортуете, только мае права передъ видимымъ свѣтомъ показатися характернымъ и честнымъ; але и я, Великоможный пане, хоть я только бѣдный и смиренный сельскій пупъ-духовникъ и не есмъ Вашимъ сродникомъ, къ тому маю право. И прото въ оборонѣ моей безпорочной чести, я повиненъ отъ Васъ просити отвѣта ожъ:

1) Ци знаете Вы Великоможный Пане доказати ожъ я свободный мурарь?

2) Ци знаете доказати, что Галицки священники и Отцы, которіи своимъ довѣріемъ и любовъ и братскимъ отношеніемъ обдаровали мене, але которіи Отцы на Вашъ Великоможный ставъ или чинъ ничого не даютъ, дотыхъ поръ, покля Вы или отъ даякого Высокопреосвященнаго Архіерея или отъ Риму, документы не покажете. Ци и сіи Отцы анархісты или нѣтъ?

3) Ци знаете Великоможный и Высокопреподобный пане Отче доказати, же всѣ тотй Отцы изъ которыма я въ Авзоніи Конн. блаж. памяти Моего Любимаго О. Антонія Бончевского погребалъ, не суть регуларными католицкими священниками, даже что на томъ священнодѣйствіи, были и православні батюшки, въ полномъ облеченіи, тогда, когда тыхъ священниковъ имена въ The catholic Directory — и изъ рока 1903 на всю Америку и Канаду яко регуларні священники суть записані?

4) Ци знаете доказати что я изъ Господиномъ Петръ Ровіяникомъ маю до политики зношеніе и я емъ его прихилникомъ?

5) Ци можете доказати Великоможный и Высокопреподобный пане, ожъ Ковачъ Калманъ, мадярскій плебанъ на рѣци Мононгогела въ Микиспортѣ Па, есть нашему обряду непрѣятельемъ лемъ прото бо Ковачъ Калманъ першимъ былъ, который увидѣвъ и познавъ нашу нещасну греко-католицку долю, черезъ Ваше гумбуґарство и самолюбіе къ себѣ и импортованіе Вашихъ сродниковъ ажъ до 10-го поколѣня и что того мадярского плебана искренное и истинное товариство на мене есть стыдомъ и ганьбовъ.

6) Явно и открыто прошу и звѣдуюсь отъ Васъ Великоможный и Высокопреподобный пане отче, ци узнаете что изъ такима выдимками и скаргами и плетками и нѣякого основу неимѣющими подлыми бесѣдами, якія Вы прилѣпляете на мене одинъ честный гр. кат. священникъ не можетъ жити.

А тутъ неимѣете Высшихъ средствъ черезъ которыя моглибы ся сіи вопросы выровнати, а Вы Великоможный и Высокопреподобный пане, многолѣпше сокотитесь, сіе дѣло прыватно выровнати, яко то голосити сами за себе, что Вашое Архіерейство уже въ кешени имѣете, т. е. что сіе Архіерейство вже доконченое дѣло.

А я теперь на послѣдъ фундатора и основателя всему сему безхарактерному источнику называю и выявляю его, послѣднымъ брехуномъ, старовь цыганьсковь бабовь, пустовь худобовь и швихакомъ.

И понеже не хочу черезъ другаго пасіи на мою фамелію, въ разѣ моей смерти, лихое и некрасное имня лишити и я яко честный человѣкъ и моральный отецъ въ оборонѣ моей чести долженъ бывъ сіе публиковати.

Trauger, Pa. 15. Apr. 1903.

Съ почтеніемъ
Михаилъ Балогъ,
травґерскій парохъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень		
23	Ч.	Терентія
24	П.	Антипы
25	С.	Василія
26	Н.	2. Томина. Артемона
27	П.	Мартина
28	В.	Трофима
29	С.	Ирины

— **Дуже** довго спить въ Салтъ Лейкъ, Юта, панна Бесіе Նештъ. Заснула она еще передъ 30-ма днями тай спить ажь доси. Лѣкарѣ вливають еи до жолудка плинну поживу и тымъ робомъ удержують при житю. Дѣвчина вôдъ часу до часу вôдчиняе на впôвъ очи, але нѣколи ихъ зовсѣмъ не вôдчинить и не проговорить нѣчого. Помимо старанной опѣки и заходу найлѣпшихъ лѣкарѣвъ слабне она чимразъ бôльше и бôльше, а коли по кôлькохъ дняхъ не пробудить ся, такъ не стане еи силъ до житя.

— **Воздушна** труба перелетѣла дня 9 с. м. понадъ мѣсточкомъ Гапвелъ, въ Алясцѣ, и надѣлала богато шкоды. Вѣтеръ вырывавъ зъ корѣнемъ дерева, знищивъ 2 мосты, перекинувъ зъ одного мѣсця на друге 5 будынковъ и розваливъ 17 домôвъ. Зъ людей погибло пôдчасъ катастрофы 11 осôбъ, а покалѣченыхъ е 50.

— **Повѣтовый** судъ въ Болеховѣ (Галичина) обôкрали невыслѣджені доси злодѣѣ. Розбили они вертгаймôвску касу и забрали зъ неи сто кôлькадесять коронъ, тай рôжні рѣчи, зложені до депозиту, вартости 2. до 3. тысячь.

— **Шпиталь** въ Мт. Кармелъ, Па. мае незвычайну паціентку. Є нею 16-лѣтне дѣвча, Дж. Феслеръ, котра ѣла желѣзні цьвяки. Въ еи жолудку, неначе въ зелѣзнôмъ сторѣ, найшли лѣкарѣ ажь 125 цьвяхôвъ всякои величины. Розумѣе ся, що жолудокъ дѣвчати треба було розрѣзати и выбрати зъ него той складъ зелѣза.

— **Передъ** окружнымъ судомъ въ Новôмъ Санчи (Галичина) веде ся процесъ противъ поліційного инспектора въ Грибовѣ, Т. Конечковского, котрый въ звѣрскій способъ тортурувавъ у мѣскихъ арештахъ доохрестныхъ селянъ. Обжаловують его селяне изъ Стружа.

— **На** кару смерти черезъ повѣшене засудивъ трибуналъ судіѣвъ присяжныхъ въ Бережанахъ (Галичина) двохъ братôвъ: Михайла и Ивана Синишинôвъ. Обомъ засудженымъ доказано, що удусили рôдного батька, щобы подѣлити ся спадщиною по нѣмъ.

Слава Русинамъ зъ Whitney, Pa.

Аґентъ „Обчества“ волочивъ ся по Whitney, Pa. и сусѣдныхъ плейзахъ, хоче розбивати братства и намовляе людей, щобы выступали зъ „Союза“ а приступали до „Обчества“. Чесні Русины зъ Whitney не дали пôддуритись мудраголеви зъ Устя руского (его имя С. Федоровскій), але показали ему дверѣ. Такъ повинні всѣ чесні Русины поступати зъ тыми „панами“, що въ краю киселицю на лôктѣ продавали а й ту въ Америцѣ хотѣли бы легко жити та ходять туманити людей.

— **Померла** въ Нюйорку въ шпитали 9. апрѣля несподѣвано 18-лѣтна руска дѣвчина, Марія Цопакъ, родомъ зъ Зиндрановы (Галичина) на запалене горла; въ краю жіе еще еи отецъ Иванъ Цопакъ досить порядный ґазда. Она не належала анѣ до сестричного братства св. Ольги анѣ до Р. Н. Союза, и певно була бы похована шпиталемъ, але на щасте Мих. Чомка, оденъ чесный Русинъ-краянъ зъ Jersey City, поставъ ся о тое, абы еи тѣло зô шпиталю зôстало перевезене до Jersey City и абы зôстала похоронена по христіяньски. Сей смутный выпадокъ есть пересторогою для недбалыхъ дѣвчатъ и женъ, котрі не повинні довше зволѣкати и повинні чимъ скорше приступати до сестр. бр. св. Ольги и до Р. Н. Союза.

— **Подаємо** до вѣдомости кому на тôмъ залежить, що п. Теодоръ Федько довголѣтный робôтникъ и менажеръ Руского Компанічного Штору (Russian Mercantile, Co. Ld.) въ Shamokin, Pa. переставъ свою дѣяльнôсть и тымъ самымъ вôдъ 1-го апрѣля 1903 р. зôставъ выплаченый и не мае права колектовати довги зъ згаданого штору. Згаданый шторъ обертае сумою мѣсячно $4.000.00, заряджують: Н. Габура, М. Колодѣй и М. Пелякъ.

— **Великі** повени навѣстили въ часѣ латиньскихъ великодныхъ святъ Угорщину и Австрію. Цѣлі села и мѣсточка лежали пôдъ водою. Найбôльше шкоды мавъ запричинити ненадѣйный выливъ рѣки Торнавы.

— **Дитина** зъ головою рыбы вродила ся недавно въ селѣ Моресєръ Міньонъ, у Франціи. Дитина мае очи пôдъ самыми вухами, котрі зовсѣмъ подôбні до рыбячихъ хавокъ. Ротъ розрѣзаный, немовъ у рыбы, голова подовгуваста, покрыта лускою, нôсъ острый и задертый до горы, подôбный до гачка. Мале чудовище живе собѣ здорове и е подивомъ для всѣхъ лѣкарѣвъ. M 45

— **Пôдчасъ** послѣдныхъ повѣней въ Кореи пôшло зъ водою або завалило ся 4000 домôвъ, а около 200 осôбъ втратило жите.

— **Выбухъ** гарматнои бомбы на военнôмъ корабли Айова, про якій мы доносили минувшого тыжня, такъ ушкодивъ корабель, що теперь за его реперацію треба буде заплатити 500 тысячь доларôвъ. И давай пароде жертву мілітарному молохови!

— **Найдовшу** бороду на кули земскôй мае п. А. Карстонъ, родомъ зъ Новои Калидоніи. Его борода е два разы довша вôдъ него самого и мае 4 лôктѣ довжины. Ся борода, удержувана старанно, удержуе такожь свого властителя, котрый представляє ся по розличныхъ циркахъ, музеяхъ и т. п. та й бере добрі гроші. Дурні люде платять.

— **Надъ** державою Масачусетсъ зависла мара величезного страйку въ прядѣльняхъ и ткацкихъ фабрикахъ. Наколи властителѣ фабрикъ не погодять ся зъ робôтниками до 30. днѣвъ, такъ покине роботу поверхъ 450 тысячь робôтникôвъ и робôтниць. Бувъ бы се оденъ зъ найбôльшихъ страйкôвъ, якій лишь звѣсный въ Америцѣ.

— **Изъ** Сп. Державъ до Канады выеміґрувало въ послѣднôмъ роцѣ около 260 тысячь осôбъ, зъ чого бôльша половин поселила ся на фармахъ. Такъ само зъ Анґліи чимразъ бôльше людей переселяе ся до Канады.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не приймаємо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т. п. були надрукованѣ въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы еѣ дôстали найдальше въ попередну суботу.

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Царськiй манiфестъ,

про котрый на подставѣ телеґрамъ до американськихъ ґазетъ згадано досить прихильно въ „Свободѣ“ (ч. 12.), зовсѣмъ не заслуживъ на таку честь, бо-жь російському народови не дае вôнъ нѣчого нового, а лишь пôдчеркуе значѣне теперѣшного панованя тюрмы й нагайки.

Въ манiфестѣ тымъ накидаесь царь найперше на революцiйни рухи въ Росiи и рекомендуе противъ нихъ „тверде противдѣлане“ властей, т. е. старѣ способы, якъ вôйско, нагайка, тюрма, Сибѣрь, шибениця.

Въ тôй части, въ котрôй говорить ся про „реформы“, обѣцюе манiфестъ вѣротерпимôсть (не рôвноправнôсть вѣръ!) пôдносячи рôвночасно першенство православнои церкви та згадуючи про полѣпшене матерiяльныхъ вôдносинъ православныхъ поповъ. Ну, що говорити про вѣротерпимôсть, коли въ Росiи православному не вôльно змѣнювати своеи вѣры, а тымъ самымъ усѣ релiґiйни секты, що повстали зъ православныхъ, мусять бути переслѣдуванѣ?! А щобы за тымы сектами лекше слѣдити, на се треба збôльшити доходы православныхъ поповъ, котрѣ въ росiйськôмъ житю грають ролю царськихъ шпiоновъ.

Далѣ обѣцюе манiфестъ старати ся збôльшити добробутъ дѣдичѣвъ и селянъ, котрѣ суть основою росiйськои суспôльности. Ну, се просто смѣхъ. Адже дѣдичь и селянинъ вовкъ и вôвця. Якъ можна збôльшити рôвночасно добробутъ ихъ обохъ?! Або чи теперь дѣдичамъ, та ще въ Росiи, такъ дуже зле?! Правда, мы певнѣ, що добробутъ дѣдичѣвъ збôльшить ся, але за те селянамъ прiйдеть ся ще бôльше круто, чимъ доси.

Про решту реформъ, якъ вышукане дрôбного кредиту для селянъ, вышукане способу, якимъ можна бы усунути „крухову“ поруку селянъ, силою котрои за податки и т. п. одиниць грáблять все село (доперва хотять способôвъ шукати!), якъ зближене громадськихъ урядôвъ зъ церковными, щобы на спôлку лекше было слѣдити за революцiйнымъ рухомъ, — про всѣ такѣ „реформы“ навѣть и згадувати не варта...

Голосили вже зъ рôкъ, що мае ся появитись манiфестъ, трубѣли на всѣ чотири стороны свѣта и — зъ великои хмары дуже малый дощь. Росiйськихъ революцiонерôвъ сей манiфестъ не може вдоволити, росiйського народу также нѣ. Мусить бути буря, абы прочистивъ ся воздухъ!..

Ну, а услужнѣ всякимъ правительствамъ кореспонденцiйнѣ бюра роблять зъ мухи вола. Але народы цивiлiзованого свѣта також не дадуть затуманити ся!

Зъ австрiйского парляменту.

Послѣдными часами радивъ парляментъ надъ двома т. зв. „державными конечностями“, надъ буджетомъ и надъ угодою зъ Угорщиною. Буджетъ уже перейшовъ въ такôй формѣ, въ якôй хотѣло правительство (навѣть зъ пôдвысшенемъ пенсiи цѣсареви!) а угода перебула щасливо перше читане и пôшла до комiсiй, а по Великодныхъ святахъ перейде зовсѣмъ. Очевидно, що опозицiя при сихъ справахъ могла мати лишь теоретичне прiнцiпiяльне значѣне, бо-жь такихъ пословъ, котрѣ дѣйсно за жадну цѣну не ухвалили бы шкôдливои для народôвъ Австрiи угоды зъ Угорщиною, — такихъ пословъ въ австрiйськôмъ парляментѣ за мало, щобъ вони могли мати яке фактычне значѣне.

Зъ руськихъ опозицiйныхъ пословъ промавлявъ въ дискусiи надъ буджетомъ Романчукъ, а въ дискусiи надъ угодою Василько въ повнôй палатѣ, а Романчукъ въ комiсiи. Оба послы выказували, що доки правительство не дасть Русинамъ того, що имъ по закону належить ся, доти послы руського народу не можуть голосувати за тымъ, чого треба правительству. Зъ окрема пос. Василько выказувавъ шкôдливôсть угоды для Галичины и Буковины.

Въ конституцiйнôй комiсiи ухвалено 13-ма голосами противъ 12-охъ знесене славетного §. 14-ого, силою котрого правительство мае право надавати законы безъ нарадъ парляменту. Але до знесеня сего деспотичного параґрафа не прiйде ще, бо ухвала конституцiйнои комiсiи не найде въ повнôй палатѣ двохъ третинъ голосôвъ за собою.

Москвофiлы и польска шляхта вже зовсѣмъ явно заключили спôлку для поборюваня Русинôвъ у Галичинѣ. Послѣдными часами при выборахъ до повѣтовои рады въ Коломыѣ, Сокали, Рускôй Равѣ мѣжь хрунями курсувала старостинсько-москвофiльска лiста, котра й вышла, бо голосували на ню усѣ хрунѣ зъ дѣда-прадѣда, ну, и ново-спеченѣ хрунѣ-москвофiльськѣ патрiоты.

Въ руськôй ґимназiи въ Коломыѣ розвязали на доносъ москвофiлôвъ цѣлу IV. клясу, а при новыхъ вписахъ не приняли кôлькохъ найлѣпшихъ хлопцѣвъ, самыхъ бѣдакôвъ, котрымъ буде дуже трудно скôнчити ґимназiю въ другôмъ мѣстѣ, далеко вôдъ батькôвського дому. Зачуваемо також, що въ тôй ґимназiи выдалили зô службы одного молодого учителя-Русина, дуже здôбного чоловѣка, котрый скôнчивъ фiльософiю на вѣденськôмъ унiверситетѣ, а на його мѣсце спровадили зъ Вѣдня одного москвофiла, що вже кôльканайцять лѣтъ ходивъ на медицину, а скôнчити анѣ рушь...

Польськѣ шовiнiсты що-разъ бôльше роззухвалюють ся. Цѣлу зиму аґiтували на галицькôй Руси въ скаженый способъ. Теперь зачинають переносити учителѣвъ та урядникôвъ-Русинôвъ на Мазуры. У Львовѣ выдають також по руськи ґазетку „Руськiй Селянин“, котра пише противъ страйкôвъ и загаломъ противъ хлопськои политики. А старосты и комiсарѣ зачинають бити хлопôвъ, коли тѣ не хотять (бо не вмѣють) говорити по польськи. Такъ пр. комiсарь Квятковськiй въ Рогатинѣ набивъ по лици вôйта зъ Липицѣ Горѣшнои Панька Олѣйника за те, що той не хотѣвъ говорити до него по польськи. Симъ разомъ Панкови не пôшло сухо, бо на жалобу Олѣйника судъ засудивъ його на два дни арешту або 200 коронъ кары. Намъ здаеть ся, що коли такiй панъ бе хлопа безъ свѣдкôвъ, то хлопъ також мае кулакъ, и то тяжшiй вôдъ панського...

Послови Барвѣнському сприкрила ся опозицiя и вôнъ знову обертаеть ся до шляхты. Отъ недавно здававъ въ Бôбрцѣ посольске справоздане ґр. Мицельськiй, „хлопськiй“ посолъ зъ IV. курiи. На зборахъ интерпелювавъ його селянинъ Орлевичь, якъ вôнъ вôдносить ся до здержаня субвенцiи „Просьвiтi“, до крутѣйства зъ заложенемъ руськои ґимназiи въ Станиславовѣ, до збôрныхъ громадъ и до переношеня руськихъ урядникôвъ на Мазуры. Ґрафъ „выкрутивъ ся сѣномъ“, повѣдаючи, що вôнъ все те нѣбы уважае за зле, але другѣ посли такъ хотять. А „Руслан“ помѣстивъ про сѣ зборы допись, выносячи пôдъ небо пана ґрафа, що такiй добрый для Русинôвъ...

Руська соцiяльна-демократiя въ Галичинѣ, котрои ґазета „Воля“ выходить уже вôдъ початку 1900 р., вôдбула недавно свôй першiй партiйный зъѣздъ, де ухвалено взяти ся до роботы на широку скалю та орґанiзувати руськихъ нуждарôвъ-робôтникôвъ до борбы зъ ихъ кровопiйцями пôдъ соцiялiстичнымъ прапоромъ. На сѣмъ першôмъ зъѣздѣ були делеґаты зъ 13 повѣтôвъ и зô Львова та Черновцѣвъ. Якъ на першiй разъ — зовсѣмъ не зле. Якъ звѣстно, руска соцiяльна демократiя входить якъ окрема нацiональна ґрупа въ складъ загально-австрiйськои робôтничои соцiяльно-демократичнои партiи.

Хлопськѣ страйки выбухли вже въ Хорынковѣ въ добрахъ ґр. Семеньского и въ Соловôй перемышляньского повѣта въ добрахъ ґр. Романа Потоцкого. Ц. к. кореспонденцiйне бюро и урядова „Gazeta Lwowska“ поспѣшили ся сейчасъ заперечити сему. Однакъ запереченемъ годѣ зацитькати страйкъ и де лишь буде вызыскъ, тамъ мусять бути и страйки, дарма, що правительство, польська шляхта, москвофiлы и Барвѣнськiй не хотѣли-бъ ихъ.

6. цвѣтня, 1903. р. **М. Л.**

Зъ Rosthern, Saska. Канада.

Симъ лѣтомъ провадить ся зелѣзниця зъ Винипеґу на Едмонтонъ. Вона пройде близь Osler на Elbon. Друга дорога Grand Trunk Railway пройде тоже зъ Винипеґу на Едмонтонъ другимъ шляхомъ. Сюда вже почали прибувати емигранты. 31-го Марця вôдплыве зъ Ливерпуля шифъ зъ 2.000 Англиками, котрѣ всѣ прибудуть до Саскатуна и возьмуть собѣ землю по той бôкъ Northern river.

Въ Январѣ приѣздивъ сюда аґентъ кольонизацiи C. W. Speers, показавъ много чоловѣколюбiя Русинамъ. Вôнъ 3 роки звелѣвъ вôдпускати имъ пшеничнои муки вôдъ правительства, щобъ аґентъ въ Ростернъ симъ борошномъ годувавъ тыхъ Русинôвъ, котрыхъ постигла бѣднота. Русинамъ рѣдко доводилось бачити своего добродѣя Спирса. Того вони дуже зрадѣли якъ вони встрѣли Mr. Speers а. Вони його окружили, вхопили, пôдняли на руки и начали його въ гору качати. Англикови не дуже полюбилась така овацiя, але вôнъ понявъ, що Русины такъ йому дякують. Вôнъ хотѣвъ вôдъ нихъ освободитись и тôлько тодѣ вони його вôдпустили, якъ вôнъ обѣцявъ имъ, що вôдвѣдаеть ихъ на ихъ фармахъ. Той Mr. Speers есть той самый аґентъ правительства, що завертавъ зъ Минедосы Minnedosa тыхъ Духоборôвъ, що на пôвъ роздѣтѣ и голоднѣ подались у походъ зъ Йорктона.

Голова духоборцѣвъ Петро Веригинъ вернувъ ся зъ Сибири и вôдвѣдавъ всѣ слободы своего народа. Вôнъ вводивъ мѣжь усѣми Духоборцями общину. Вôнъ зôбравъ коло 3900 долярôвъ вôдъ сихъ духоборôвъ для помочи ихъ йорктонськимъ братямъ, що збѣднѣли вна слѣдокъ того що покинули свои хаты, скотину и одежу и пôшли въ фанатичнôмъ дусѣ шукати правды и людей навертати. Веригину духоборы кланялись пначе цареви. Вôнъ мае великiй вплывъ на нихъ. Якъ я два роки проживъ коло сихъ (Духоборôвъ) людей я вижу, що Галичане скорѣйше тримають просвѣту и науку якъ сѣ люде. Правда, Украинцѣ и Русины повсегда не мали таку велику корпоративнôсть якъ Великорусы, до котрыхъ належать Духоборцѣ, але Русины-Украинцѣ всегда мали сильнѣйшу свободу и характеръ индивидуальный а Великорусы менѣ всегда здавались иначе величезне стадо череды. Вôдъ того Великоросъ побѣдивъ Украинця. Но вôнъ нѣколи такъ не любивъ свободы и самостôйности индивидуа якъ Украинець. Менѣ здасть ся, що Русины лѣпше прiймтуь цивилизацiю Америки якъ Духоборы и що ихъ народный духъ ближче до духа Англо-Саксôвъ. Якъ дивлюсь на Русина вôнъ менѣ здаеть ся на высшôй степени розвитку якъ Духоборъ. Правда, у Духоборôвъ проявляе ся сильный протестъ противъ царeславiя, але той протестъ не есть плôдъ индивидуальнои мысли а тôльки протестъ стада противъ насилия.

Я вѣрю, що цѣли высшои и лѣпшои якъ евангелiе нема и що для спасенiя народа нема лучшои теорiи якъ образъ воскресшого Христа. Свята церковь по всѣмъ свѣтѣ исповѣдуе Його. И всюда де церковь шукала другого идеалу кромѣ Христа вона грѣшила, а де вона шукала славы имени Його, вона пребывала свята и непорочна. Я вѣрю тôльки въ непогрѣшимôсть Христа.

Всѣмъ серцемъ бажаю вамъ вôдъ Бога сповненiя желанiй и добра руского народа, надъ котрымъ Богъ поручивъ вамъ мисiю просвѣты и реформы.

Я дуже бажаю просвѣты руского народа и я вижу, що теперь началась емiґрацiя Украинцѣвъ зъ Кiева и Харкôвщины въ Америку. Тутъ я стрѣчавъ и православныхъ и протестантовъ зъ простого народу вкраиньского. Якъ я бувъ проѣздомъ во Львовѣ 1874 р (менѣ було тогдѣ 18 рокôвъ) не думавъ я, що черезъ 28 лѣтъ буде така сильна емиграцiя Русинôвъ въ Америку. Я желавъ бы, щобъ Русины Вкраинцѣ мали бôльше релиґiознои просвѣты. Одна культура ума приведе тôльки до пяньства наукою, а культура христiяньска приведе до гармонiи духа и тѣла. Та часопись, що лѣпше наблизить ся той цѣли воскресить рускiй народъ зô сну апатiи и грѣха и зробить зъ него сôль земли и свѣтло мирови. Я провѣвъ бôльшь ½ вѣку своего коло Петербурга и Финляндiи а также рокôвъ 15 на Вкраинѣ. Мавъ я также багато дѣла зъ Англиками М. С.

— Хочете правовати ся, выставити кому повномочiе, купити або продати маетокъ, дôстати спадокъ, сколектовати грошѣ вôдъ довжникôвъ або увôльнити ся вôдъ войсковои екзекуции, пишѣть до John-a Nemeth-a 457 Washington St. New York, N. Y. Вôнъ вамъ всьо зробить якъ найлѣпше и скоро.

„Патрiотови.“

Ты „маленькiй чоловѣкъ“,
„Дурнѣвъ стане на твôй вѣкъ.
Ты хочь дѣла и не робишь,
А все жь добре ты говоришь.
Вже давно тебе я знаю:
На ратунокъ свого краю
Въ хатѣ вôйсько ты скликаешь?!
Бôльше-жь про свôй тлунокъ дбаешь.
Въ вѣкъ ты свôй, хочь коротенькiй,
Гаманець набивъ повненькiй.
А проте ты самъ мовляешь,
Що скрôзь правды лишь бажаешь!
Певно ты и самъ незнаешь,
Де, чого и якъ шукаешь...
Хочь тыхъ добре вмѣешь лаять,
Котрѣ про свôй край не дбають.
Ганьбишь завждѣ ты ихъ дуже,
Що трусы вони, байдужѣ.
А проте — чи самъ щирѣйше?
Придиви ся бо пильнѣйше!
Землякамъ ты помагаешь,
Всѣ соки зъ ихъ вытягаешь
И усѣхъ бы розтоптавъ —
Та Богъ жабѣ крылъ не давъ.
Завждѣ дуже ты гвалтуешь,
Що людъ темный ты ратуешь...
Та робота вся лишь въ тому,
Що ты мелешь попустому.
Ты мовляешь — демократъ,
Людъ увесь сѣльскiй твôй братъ...
А проте — въ житю хочь разъ
Ты людину привѣтавъ гараздъ?
Москальчатъ дѣтей ты маешь,
Паненятами вдягаешь,
Зъ ихъ чужинцѣвъ выробляешь.
Оттакихъ нащадкôвъ дбаешь!
Всѣхъ у свиты ты вдягаешь,
И на працю посилаешь...
Самъ-же въ запѣчку мѣркуешь,
Що багато й такъ працюешь.
Щиро хоче хто робити,
Той не любить говорити.
Ты-жь зробивъ хоча на йоту?
Гей, прокинь ся, патрiото!..“

Аскело.

Ґде есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене впередъ.

— Хочете безпечно и скоро заѣхати до старого краю, або спровадити родину зъ краю, купѣть собѣ шифкарту вôдъ John-a Nemeth-a, 457 Washington St New York, N. Y.

Просимо нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали також свôй давный адресъ.

Редакцiя.

Сестричне Братство Св. Ольги въ Jersey City, N. J. основане 1897 р., мае 6 филiй, а то: двѣ въ Ню Йорку (на горѣ и на долѣ мѣста), въ Бруклинѣ, Н. Й., въ Бломфiлдъ, Н. Дж., въ Елизабетѣ, Н. Дж. и въ Гекенсекъ, Н. Дж. Цѣле сестричне братство числило зъ кôнцемъ марця 1903 р. 440 членôвъ; готôвки въ касѣ есть $1357.02, а цѣлый маетокъ выносить около $1600.00. Вступне выносить 75 цнт., мѣсячне 25 цнт. Прiймае ся до братства дѣвчата и жены въ вѣцѣ вôдъ 8 до 35 лѣтъ.

Въ разѣ слабости выплачуе братство тыжнево $2.50 а посмертне $150.00.

Мiтинґи мѣсячнѣ вôдбувають ся въ слѣдуючôмъ порядку:

Въ Джерси Сити кождого мѣсяця по 16-ôмъ въ недѣлю о год. 3. по полудни;

въ Бруклинѣ, Ню Йорку (дôлъ), Елизабетѣ и Гекенсекъ кождого мѣсяця въ недѣлю по 1-ôмъ о год. 4. по полудни;

въ Ню Йорку (горѣ мѣста) кождого мѣсяця въ недѣлю по 7-ôмъ о год. 4. по полудни;

въ Бломфiлдъ кождого мѣсяця въ остатну недѣлю передъ першимъ о год. 7, вечеромъ.

Рôчный мiтинґъ кождого року по Богоявленiю (Водокщи) въ недѣлю о год. 3. по полудни въ Джерси Сити.

Адреса до головного заряду есть:
Rev. Nicholas Pidhorecki,
P. O. Box 31, Jersey City, N. J.

До фил. братства въ Ню Йорку (гора мѣста):
Mr. John Parylak, 413 E. 70th St., New York City.

До фил. братства въ Ню Йорку (на дол. мѣста):
Mr. Andrew Kashensky, 220 E. 3rd St., New York.

До фил. братства въ Бруклинѣ:
Mr. Michael Romanyk, 75 N. 9th St., Brooklyn, N. Y.

До фил. братства въ Бломфiлдъ:
Miss Anna Kozak, 343 Belleville ave., Bloomfield, N. J.

До фил. братства въ Елизабетъ:
Mr. Demko Godz, 11 Washington [illegible] Elizabeth, N. J.

До фил. братства въ Гекенсекъ:
Miss Anna Kizey, W. Anderson St., Hackensack, N. J.

Новоприступаючи кандидатки обовязанѣ особисто явити ся на дотичнôмъ мiтинґу и мають бути представленѣ черезъ двѣ сестры. Сестричне братство належить до тов. „Руско Народный Дôмъ Емiґрацiйный въ Америцѣ“, пренумеруе одиноку руску ґазету „Свободу“ и гумористичну „Осу“, дбае о украшене церкви и майже всѣ сестры суть членами рускои парохiи въ Джерси Сити. Велика часть належить до Р. Н. Союза.

Справы „Союза.“

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N. J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грапоњ.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N. J.
К. Кирчовъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Кождый членъ платить на мѣсяць только 70 центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете 600 доляровъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекурацiи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи руской орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретарôвъ „Союза“, щобы подавали точнй адресы нововступившихъ дорослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“: Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякй змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, спись членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, вымазаныхъ, вôдъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

ПОСМЕРТНІ † ВѢСТИ.

Пронько Анна, жена Ивана Пронька, члена Р. Н. Союза вôддѣлъ 3. въ Olyphant, Pa. упокоила ся дня 18. марта. 1903.

Марія зъ Войтковъ **Брасо**, жена Василя Брасо, члена Р. Н. Союза вôддѣлъ 16. въ Lansford, Pa. упокоила ся 20. марта 1903.

Вѣчная имъ память!

...УХЪ ...вôддѣлахъ Р. Н. С.

Бр. св. О. Николая въ ...anown, Pa. выбрало слѣдуючихъ урядниковъ на цѣлый рôкъ: ...исъ Франкъ, предсѣдатель; Фрицко Антôнъ, заступникъ предс. Кобанѣ ...фанъ, секретарь; Дунай...

Федоръ, касіеръ; Сидорякъ Стефанъ, дозорця касы; Йгнатъ Иванъ, дозорця хорыхъ; Куриловичь Семанъ, дверникъ.

Повѣдомляемо всѣхъ, що

п. **Дмитро Саноцкій** вже выѣхавъ въ дорогу яко

Орґанізаторъ „Союза“.

Мае вôнъ право записувати до „Союза“ новыхъ членôвъ, старыхъ и молодыхъ, вôдбирати вôдъ нихъ вступне и мѣсячне, закладати новй братства и т. п. П. Д. Саноцкій е рôвночасно также Агентомъ „Свободы“ и „Осы“. Мае право зъеднувати новыхъ предплатниковъ для сихъ двохъ газетъ, колектувати старый довгъ, принимати оголошеня; взагалѣ есть вôнъ заступникомъ „Свободы“ и „Осы“.

Сподѣемось, що всѣ чеснй Русины приймуть п. Саноцкого якъ найлѣпше и всякими можливыми способами улегчать ему его працю.

Проґрама

ПЕРШОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ПОЛУЧЕНОГО ЗЪ БАЛЬОМЪ, котре устроюе Руске товариство „Зоря“ въ Progress Assembly Rooms, 28-30 Ave A. New York, въ суботу дня 2 н. ст. мая 1903 р.

Представлена буде три актова штука: „ПРАВДА ВСЕ ГОРОЮ.“

ОСОБЫ:

Иванъ, господарь радный,	С. Б.
Петро, заст. вôйта,	В. В.
Данило, господарь радный	А. К.
Григорій „ „	. С.
Тарасъ „ основатель читальнѣ	А. С.
Мартинъ, парубокъ	М. Ю.
Анна, дочка Ивана,	А. П.
Оксана, подруга Анны,	М. К.
Проць, пивиця	. С.
Химка } бабы	А. В.
Мотря } бабы	М. Я.
Гершко, жидъ-арендарь	. П.
Микола, парôбокъ.	И. Т.

Читальники въ народнôмъ строю, мущины, жѣнки, дѣвчата, и парôбки, музики. Дѣе ся въ селѣ въ схôднôй Галичинѣ.

Знаменита музыка пôдъ проводомъ проф. Енґлійша буде приґравати.

ЦѢНЫ:

Ґалерія	25 ц.
крѣсла перворядні	1.00 дол
„ другорядні	50 ц.
„ треторядні	35 ц.

Тикеты можна вже теперь достати у A. Wassermann-a. 29 Clinton, str. New York; у кас. тов. Зорѣ 220 E. 3 str.; у предсѣдателя, 99 Orchard str.; у Д. Голода, 38 Greene str. Jersey City, N. J. а въ самъ день представленя дня 2 мая вôдъ 6. год. пополудни почавши при касѣ (входѣ) до галѣ театральнои.

Крѣсла перво и другорядні упрашае ся замовляти напередъ, бо вже богато е розпроданыхъ.

Початокъ о годинѣ 8. вечеромъ.

За комітетъ: А. Кориань.

M 46

Важне!

Хтобы мавъ яку-небудь справу до залагодженя въ старôмъ краю, якъ: продажа ґрунту, справа спадкова, сплата довгôвъ, спроваджене грошей, пашпорты, справы вôйсковй и всякй иншй справы, що мусять переходити черезъ руки конзуля, най удасть ся до **ЮРІЯ ХИЛЯКА** на адресу: Geo. Chylak, Box 368 Olyphant. Pa.

Купуйте книжки!

Замовляйте тôлько ти книжки, котрй тутъ поданй.

Грошѣ присилайте напередъ.

За пересылку платимо самй.

Американьскій шляхтичь	15
Ближнй, оповѣданя	1.00
Борба классъ	10
Багнітки	10
Библія мала	30
Богацько галасу зъ нечевя, комедія	10
Возникъ Геншель	60
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкрита Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	30
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дослѣды въ поля статистики	10
Духъ часу	30
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивнй пригоды Комаха Сантина	25
Енеїда Котляревского	50
Економічне положенє руськихъ селян в Угорщинї, Е. Егана	10
Забобоны та ворожбитство	20
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русиновъ (1903)	25
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	30
Казки Ґрімôвъ	25
Казки Ґрімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Карби — гуцульскі новелї	30
Казка про жида	10
Молитвенникъ „Хвалите Господа“	$1.20
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	50
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	30
Народнй пѣсни	25
На доброчиннї цѣли, комедія	30
Народный Русъ Ам.-Уг. Русиновъ	15
Нарід в неволї	[illegible]
Образки для дѣтей въ одеж	1 [illegible]
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Оповѣдане про заздрыхъ богôвъ	15
Пригоди Дон-Кіхота	40
Повѣсти Устияновича	30
Про вôдступникъ вôдъ рос. православія	10
Покарана злоба, комедія	10
Повѣсти Федьковича	20
Подорож до краю великанів	25
Паньскі жарти	30
Розказы про силы природы	10
Русини пряшівскої епархії	35
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	20
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сім казок	30
Словаки чи Русины	40
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гаврилюкъ	15
Хмельницкий и Хмельнищина	15
Чума горальска	30
Якъ повстивъ свѣтъ?	15
Яблочникарь, комедія	15
Як козам роги направляють?	10

SVOBODA, Box 165, Olyphant, Pa.